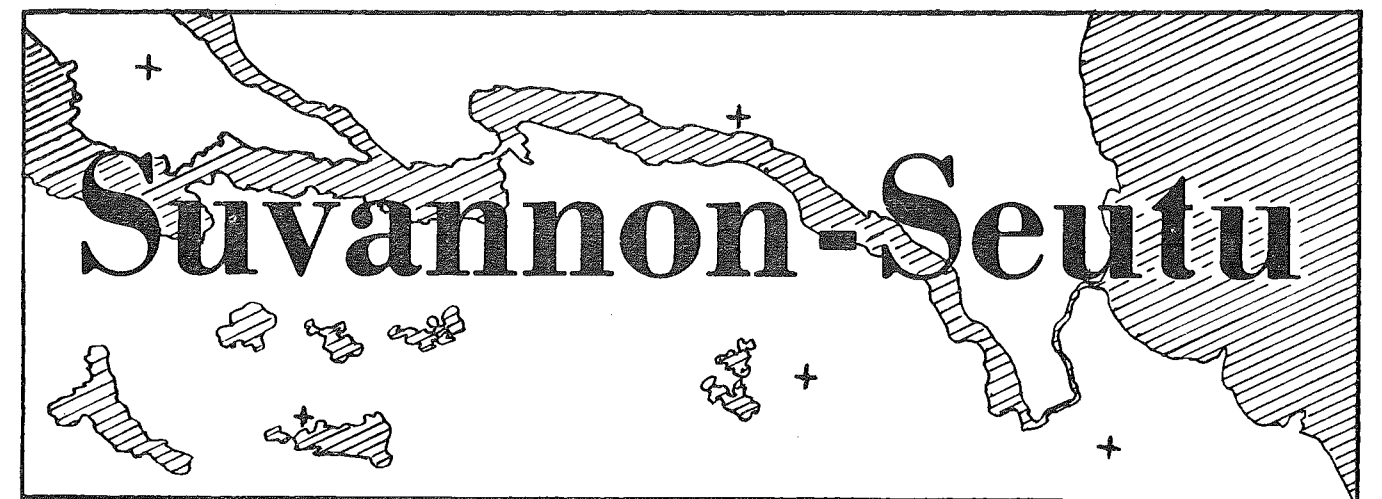
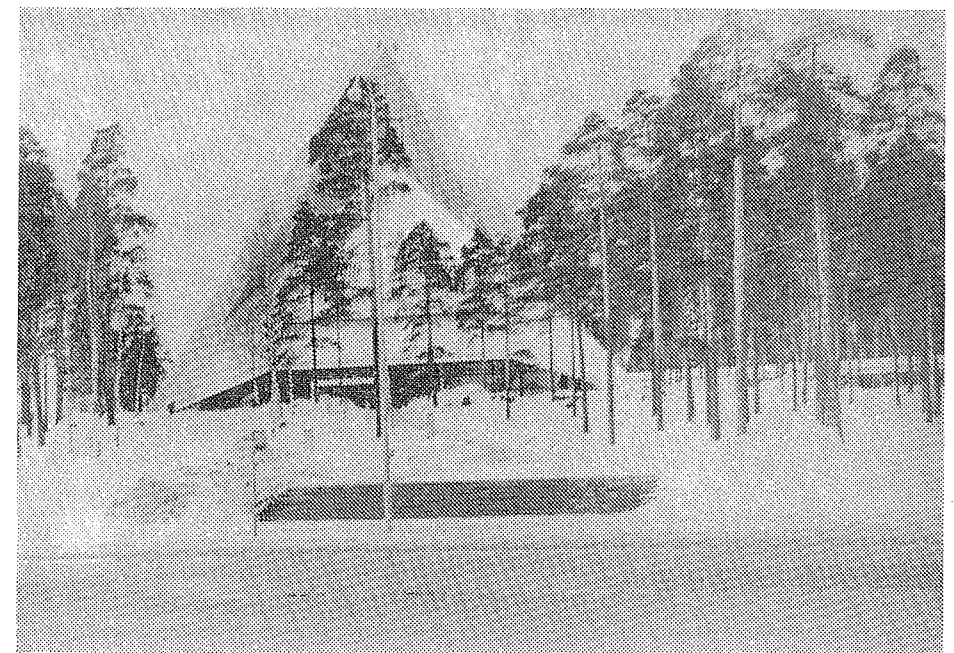

N:o 2 HUHTIKUU

Suvanto-Säätiön julkaisema aikakauslehti

1964

HYVINKÄÄN UUSI "PYRAMIIDIKIRKKO", JOKA ON VALMISTUNUT V. 1961 ARKKI-
TEHTI RUUSUVUOREN PIIRUSTUSTEN MUKAAN. – HYVINKÄÄSTÄ KERROTAAN
ENEMMÄN TÄMÄN NUMERON SISÄSIVUILLA.

Kylvömielteitä

Maanviljelijän ammatti on ikivanhaa. Jo vedenpaisumuksen jälkeen sanoi Jumala: (1 Moos. 8:22.) "Niin kauan kuin maa pysyy ei lakkaa kylväminen eikä leikkaaminen".

Siitä saakka on ihminen kylvänyt. Tuhansia vuosia on tämä tärkeä työ suoritettu käsin melkein viime vuosikymmeniin saakka. Lieneekö monumenttaalisempaa näkyä kuin vanha talonisäntä kylvövakkoineen astelemassa pelolla tahdikkain askelin ja heitellen siementä multaan.

Taaskin on kevät tulossa ja maamies alkaa valmistautua kylvötoihinsä. Huolella hän muokkaa ensin peltonsa pehmeäksi, sitten hän tarkkailee taivasta saadakseen selville edulliset lämpö- ja kosteussuhteet ennenkuin aloittaa tärkeän kylvötyön. Kun sitten kylvö on suoritettu ei olekaan enää paljoa tehtävissä, sillä (Mark. 4:28.) "Itsestään maa tuottaa viljan, ensin korren, sitten tähkän ja sitten täyden jyvän tähkään".

Kylvö tehdään aina toivossa. Odotetaan runsasta satoa vaikka saattaa käydä niinkin että kylväjän työ menee kokonaan hukkaan. Monet arvaamattomat seikat saattavat tehdä hänen työnsä tyhjäksi, voi tulla raesade, kuivuus tai halla. Kaikki on epävarmaa täällä maa-

ilmassa, mutta ennen muuta kylvömiehes joutuu toteamaan oman avuttomuutensa luonnonvoimia vastaan. Näin on ollut ennen ja näin on vielä tänäkin päivänä, sillä kaikesta edistyksestä huolimatta ei ihminen voi edes kunnolla ennustaa säätä puhumattakaan, että hän voisi sitä muuttaa. Kylvömiehes tarvitsee uskoa ja sitkeyttä yrittääkseen uudelleen epäonnen satuessa.

Hellittämättömyyteen neuvoo myös Saarnaajan sana vuosituhansien takaa: (Saarn. 11:6.) "Kylvä siemenesi aamulla äläkä hellitä kättäsi ehtoollakaan; sillä et tiedä tuoko onnistuu vai tämä vai onko kumpikin yhtä hyvä".

Meidän on käytettävä hyväksi kaikki mahdollisuutemme aamusta iltaan ja sittenkin tarvitsemme onnea työssämme. Vain Hän, joka luonnonvoimia hallitsee, voi antaa työillemme siunauksen.

Vertauskuvallisessa mielessä me kaikki olemme kylväjiä. Kylvämme kaikki joka päivä ympärillemme sanoja ja tekoja, monet niistä häviävät arkipäivän harmauteen,

mutta joku niistä saattaa versoa ja kasvaa vasta vuosikymmenien kuluttua. Tämä asettaa meidät vastuuseen siitä, mitä olemme tehneet ja minkälaista siementä kylväneet ympärillemme.

Vain hyvästä siemenestä voidaan odottaa kunnollista satoa, siksi siemenvilja lajitellaan, puhdistetaan ja peitataan ennen kylvämistä.

Jeesus vertaa myös taivasten valtakuntaa mieheen: "joka kylväi hyvän siemenen peltoonsa". (Matt. 13:24.) Myöhemmin Hän selittää vertauksensa: "Pello on maailma, hyvä siemen on valtakunnan lapset".

Näin me täällä maailmassa kasvamme Kaikkivaltiaan suojeluksessa Jumalan pellossa. Mutta Vihamies on kylvänyt tähän peltoon myös lustetta. "Elon aika on maailman loppu ja leikkuumiehet ovat enkelit. Niinkuin lusteet korjataan ja poltetaan, niin on tapahtuva maailman lopussa".

Johannes Kastaja kertoo saman asian seuraavilla sanoilla: "Hänellä

Viljo Purontaa:

I palkinto kirjoituskilpailussamme

ENNEN MIKONPÄIVÄÄ

Elelivät aviossa täti ja setä, jo ikäihmisiä avioliittoon nasahtaessaan kolme- tai neljä vuotta sitten.

Oli rakennettu uusi asuintupa ja hyvä hirsinen sauna. Hevonen oli, muutama lehmä ja harmaakirjava kissa nelijalkaisia. Kukolla peräsään kuusi kotkottavaa kanaa. Peltoa ja metsääkin oli yhden miehen tarpeeseen.

Saunan laantalosta ei vain minikäänlaista parkuvaista löytynyt, ei piikaa ei poikaa. Täti oli ruumiillisilta voimiltaan vähän kivulloinen ja riutuva, ajatuksissaan puhdas ja siisti. Aina valkea esiliina vyöllä kuin jollakin hovinherran kuharkalla juhlapäivinä. Kaikissa toissään täti oli väkivointia myöten yritteliäs, naapurien ja sukunsa kanssa sopuisa. Setä hänen silmillään katsottuna näytti olevan kasvatuksen tarpeessa etenkin suupuheissa ja pöytätavoissa.

Koska piikaa eikä poikaa kuulunut, setää yritettiin kasvattaa le-

peällä ja kiinteällä neuvomisella sekä esimerkeillä.

— — —

Mikonpäivä lähestyi eikä talossa ollut vielä kynnetty kuin vähäinen perunasarka syyskyntöä. Yhden hevosen "Hammagreen" oli kyllä sepällä käytetty terättävänä. Silti ei tahtonut tulla sen valmiimpaa kun veri veti vain putrikan ostoon tai "saamisilleen" kulkemaan.

— Mänisit ies uamul kyntämiä, suostutteli täti illan hämärtyessä setää. Etkä mihikiä passi ostuo. Niiko siint mei talo paljo patvis ihmisiä pässipäist. Vaik hyvähä he on syltityki syyvä. Mut ei auta nyt. Sanotua jot paremp sija tonkimine syksyl ko luuka kyntö kevväil.

Ja opetusta annettiin hyvä rupeama sinä iltana. Setä tuhahteli viiksiinsä sen pitempään turhia valveilla vorumatta. Nukahti yöuneen suunnitelmiaan selvittämättä.

Seuraavana aamuna, aamulypsillä ollessaan, kun sajut oli ryyppätty suihin, täti hörkisteli korviaan ja pieni hymynhäivä kaunisti suupuuolia. Jo kuului — jo kuului — työnääni kukkulapelloilta.

— Nu. Mihi hutajat — liki — vakosi — ylös — nuu — torovantiehe — takasi!

Se oli täyttä työnmeteliä, täyttä sanaa — peräänantamatonta. Ei

siinä mitään sarvipäitä silti apuun manattu. Setä ei harrastanut kiromenoa.

Musta nojasi länkiin, minkä nojasi. Vaikka hevosella ei omia menohaluja ollutkaan ei siinä laiskuus auttanut, vaikka takaperin yritti niin meteli vain yltyi yltymistään. Ohjista tempoiltiin puolelle ja toiselle. Työ vain jatkui, vaikka mustan kulunut häntä pyörikin vastalauseetta yhtenä väkkäränä. Täti yritti tuvannurkalla huutaa, minkä ryntäät myöten antoivat, joka vartitunnin päästä.

— Anna seista. Tule syömiä! Puoleen päivään mennessä tädin ääni enää pikkuisen pihisi.

— Syömään! Setä tuiskasi kuuluvasti vastaan.

— Mitä mökäjät? Ensi hututtua pello, het kohta perriä pois. Mut kyl mie nyt kynnän.

— — —

Tallusteli poika, räkänokka, väräjän pieleen.

— Puhalla nyt. Seisatettiin hevonen.

— Tiijet sie poika, jot mikä se on? Pitkä pötkö, laiska lötkö, männyö ja hurputtua? kysyi setä viikset virneessä.

— En mie vua tiije sitä, hölmäili poika.

— No se on tiä mei Musta, jot tiijet. Nyt lähetiä myö pojat syömiä.

Musta riisuttiin ja oletettiin sänkikoppoliin kaluamaan ojan pienarta.

— Vieläk setä liävä takan on niitä lehmänsarvii? Ko miul on jo mei pässi kippurasarvet, rehvana tiijusteli.

— Onha niitä. Mut männiä nyt tuppua.

Tuvassa täti ilostui suuresti.

— No jo jottai, ko hiäki tul setä kans syömiä. Pessiä vähä näitä kännii. — Täti pessyö ja pyyhki, tuol viisii.

Pojan käsien pesuaikana upotti setä jamakkaruskan viiksien seutuun. Täti supatti toruvasti.

— Iletös, mikä uot, turpakarvoineis yhteisie astijaa — poja nähe. Sannuo viel kälyl. Ain siu keralais suap hävetä.

Nyt täti hyssyytti joutuisean pöytään kupillisen täyttä maitoa. Setä muutta mutkitta kumosi kupin suuhunsa.

— Tottamat, tuo viel puuttu. Täti melkein itki. Varustan lapsel maituo, siihe männyö nyöpälie ko kissa. Sitä vart ei siul lapsii uokkaa annettu ko tuolane uot. Rokuto.

Setä tuhisi ja mulkoili vastaan ja alkoi vedellä puolakiisseliä lusikalla poskeensa. Nyt täti potkaisi nasahutti kinttuun.

— Äläkä puutu siihe. Sen on piälyruokua.

Tässä jo setä, vaikka melko mirnaluotoinen olikin, terenäisi vastaan.

— Ei pitäs olla mittiä santsattamista ruuvas, mite päi mie ne syön. Mei talos on ain ruokua juomua — kyllimät kyl. Kapina jälkieki ko koko muu kylä keitti huttuu pellovassiemienist, myö tiä veljäi poja kans syötii yhest astijast — riisryyn kuossua.

— Riisryynii. Täti istahti tuolille silmät ihastuksesta loistaen.

»— Ei pitäs olla mittiä santsattamista»

Nyt oli setä niinkuin voiton puolella.

— Jot älä, kuule, opettele turhast mökäjämää.

Koht siltään kolme lusikkaa veteli otrahuttua hyvässä yhteisymmärryksessä samasta asiasta.

— Nyt setä ruuva piäl vähä ojenaip, mut ota sie vua sielt liävä perät niitä lehmänsarvii. Tule huomien riihel ni paistetua omena-paistikkaita tuha sisäs siit.

Täti hanttuutti pojan perässä ulos.

— Hyvä poika, uo sie täs. Täti tuop siul niitä sarvii. Ko siel liävä nurka takan on kaikelaista töatyriä, tarnettu viel jalkoheis ja nuttuheis, nii äit ei huasta hyvyä meil kumpaselkua. Uottele, mie tuon. Täs onkii sellane sarvekoukero jot jokapuolelt viärä.

Poika lähti sarvinensa vitmoamaan kotia.

— — —

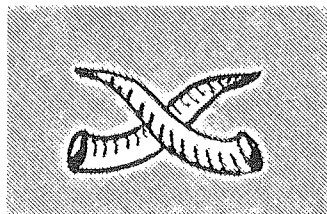
Seuraavana aamuna setä kulki metsätietä nuoraraippa lassottuna olan yli, jossa oli päässä kynsipuu

riippumassa. Käkisalmen Sanomiin käärityt kaksi isoa puukkoa toisessa kourassa, toisessa kainalossa kirves.

Ajatteli ääneen kulkiessaan näin.

— Sannuot jot pittiä olla noapurjoil kohtelias ja auttavaine. En uo kennekiä kansa tapeltkua. Vielhä sijan tappas, mut ko Jurkal on ain rössö, siint ei tule ko henge hukka. En mänis, en millii mänis, mut ämmä patistua!

Riihen uunissa ei paistettu paistikkaita sinä päivänä, mutta täti keitti kananmunan ja se muna oli värjätty sipulikuorivedellä sorjaksi.

* * *

Vohtokuu vaikija, hankkuu hakija, sulamakuu surkija. Tarkoitetaan helmi-, maalis- ja huhtikuuta.

TERVEISIÄ HYVINKÄÄLTÄ

Kun lehtemme toimittajalla oli tilaisuus pistäytyä Hyvinkäällä niin kerrottakoon hiukan tästä nuoresta kaupungista. Hyvinkään kehitys on ollut verrattain nopeaa. Vuonna 1926 se tuli kauppalaksi, väkiluku oli silloin alle 7 000 henkeä. 1960 se korotettiin kaupungiksi yhdessä naapurinsa Riihimäen kanssa ja tällöin oli jo siellä asukkaita 20 500.

Hyvinkäätä voidaan kutsua tehdaskaupungiksi ja onkin sen teollisuus hyvin monipuolista. Tekstiiliteollisuutta edustavat Yhtyneet Villatehtaat ja Helsingin Verkattehdas, kumpikin ovat melko suuria laitoksia. Rautatien konepaja on valtava laitos monine osastoineen. Metalliteollisuutta edustaa myös Kone Oy joka rakentaa nostureita. Oy Vesto on vesitekniillinen insinööritoimisto, joka suorit-

taa kaivauksia ja maan siirtoja. Kaupungissa on Rentolla kaksikin kenkätehdasta ja Kerun vanutehdas. Tuottajain Mylly on iso teollisuuslaitos mahtavine viljasiloineen. Vakkurin puutarhassa taas on hehtaarikaupalla kasvihuoneita

ja -lavoja. Hyvinkään Puuseppätehdas edustaa omaa alaansa. Tässä on lueteltuna vain muutamia isompia yrityksiä, jotka toimivat kaupungissa.

Karjalaisia on asettunut runsaasti asumaan tähän nuoreen kaupun-

Hyvinkään asemanseutua

Arvi Karvonen:

MUISTAHA MIE

mite miu siltavout-äijäi pes minnuu verest. Asja ol silviisii, jot ko mie oli viisvuotine ni sinä kesän issäi toi miul Viipurist piene tuohpeäpuuko. Ja se ol nii sorja jottaha! Issäi kyl pan sen peittuo ja sano jot vast ens kesän soat sen käyttöhois. Mut sellane elävaine pienpoika ko mieki olin ni yhten päin mie satuin sen löytämeä isä koapi ylähylylt, koi ketteä olt näkyvis. Tupi mie heiti paikallie mut puukko kopras mäni sallaittai näyttämeä uutta puukojai noapuri pojil, Anti Matil ja Junul. Revo Ale sattu olemoa samas arttelis. Lähettiiki siinpaikas koko roikka alusniityl pajupillilöi tekemeä. Anti Matti ol jo sen verra suuremp poika jot heä osas tehä pajupillilöi. Ko heä ol siit

teht yhe pilli muil pojille ja miul kaksi ni lähetti pinkasemmoa kottii. Mie piteli sitä puukkuo aika tuhmast koprassai terä ettie päi. Siin juosses sattuki siit varvas niity mätteähe ja mie kovas vauhis dojiit vatsallei. Sattu käymeä nii ilkijäst jot se puuko terä suhaht viel tuuma verra kitalakkieki. No siint tulki meil kaikil pojil kova hätä juossa kottiin, ko miu suustai suihkus vertä iha solkennoa. Pit viel kavuta kahe aija ylitseki ja tietyst itkii niin kovast ko osasi. Mut puukko ol yhä oikias keäjes. Muistamissei häviäjä siihe, jot oli justii tulemas omal kartanol.

Martättiin ol löytänt miut verrissäi makkoamas likimäise aita

kuppiel ja kantant miut tuppua. Äijä sattu olemoa koton reätältoissee ja ol tult tätti auttamoa. Mie oli olt iha kalmakalpian — mut kuitekii viel hengis. Mie virkosi siihe jot äijä pitel minnuu polvhies välis ja vael miu suuseutuui kylmäl kaivoviel. Herätesäi ko mie aloi kovast itkii nii äijä läjähytti minnuu kämmellelä peähä ja sano äkäsest: "Sie sen mokoma — ensittäi tapat itseis ja siit viel huuvat ko pukki!" — Pariviiko verra miu pit moata kamaris ja ottoa verta kasvattavvii rohtoloi enneko peäsi toase ulos telmämeä. Ja se sorja tuohpeäpuukko mihi lie pantu sellaisie peittuo jot sitä mie en löytänt vaik kui oisi entsint. Vast kolme vuuve peräst issäi anto sen miul iha ommoa huostahel. Sillo heä ol jo Käkisalme kaupungi kamrier ja mie poika käi jo kansakouluu.

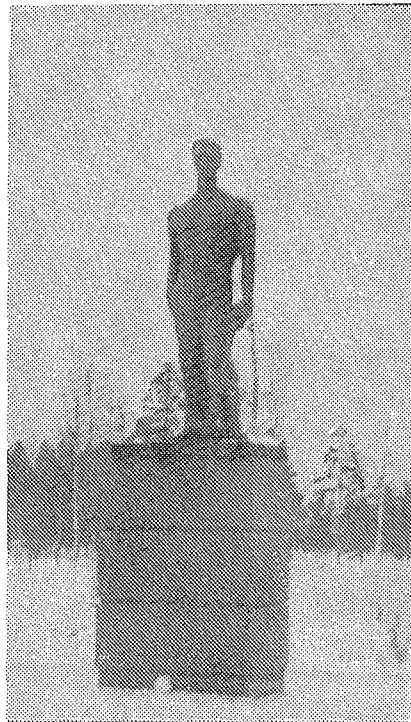

kiin. Rajoitun tässä luettelemaan vain niitä entisiä sakkolalaisia, jotka ovat löytäneet uuden kotipaikan täältä. Kiviniemeläisiä on siellä Naskaleita kolme veljestä ja kaksi sisarusta. Juho ja Einari Naskali omistavat kumpikin sievän omakotitalon ja Albert, vanhin veljeksistä, asuu Einarin talossa. Naskalin veljekset muistetaan Kiviniemestä automiehinä. Einari toimii vieläkin autonhuoltajana, mutta Juho on vaihtanut alaa ja tekee nykyisin erilaisia rakennustöitä. Samoja sisaruksia on siellä Hilma, nyk. Syväsoja, joka on jäänyt soteleskeksi ja asuu myös omassa talossaan lastensa ja lastenlastensa kanssa. Nuorempi sisar Elsa, nyk. Ali-Kovero asuu perheineen sievässä omakotitalossa. Hänen miehensä on kuorma-autoilija. Myös Naskalien nuorempi polvi on onnistunut koulunkäynnissään hyvin. Elsan vanhin tytär on ylioppilas ja harjoittelee apteekissa. Juhon tytär on toiminut oppikoulunopettajana Hyvinkäällä jo useampia vuosia. Kiviniemeläisiä on siellä myös Lauri Käppi, joka työskentelee rautatien konepajalla. Maisteri ja kansanedustaja Esko Koppanen on Hyvinkään PYP:n pankinjohtajana. Hänestä kerrotaan lisää toisaalla tässä lehdessä.

Haitermaalaisia tapasin siellä Manu ja Osmo Kuisman, joilla kummallakin on myös oma talo. Muita entisen Sakkolan asukkaita on siellä ainakin Eemil Vesalainen ja Väinö Leinonen.

Nikkasen veljekset Tiituaalta toimivat Hyvinkäällä urakoitsijoina ja omistavat useita kaivinkoneita ja kuorma-autoja.

Hyvinkään vanhasta historiasta voidaan kertoa seuraavaa: Kun Suomen ensimmäistä rautatietä, Helsinki — Hämeenlinna, rakennettiin yli sata vuotta sitten, oli

Rautatierakentajien patsas

runsaasti katovuosia ja kulkutau-teja, mm. rautatien rakentajia Hyvinkään seudulla kuoli paljon kulkutau-teihin ja puutteeseen. Nämä on haudattu erilliseen hautausmaahan rautatien varteen. Sadan vuoden kuluttua 1957 Hyvinkään asukkaat ja teollisuuslaitokset pystyttivät hautausmaan vierellä olevalle kalliolle lähelle rautatietä Väinö Aaltosen tekemän patsaan näiden uhrien muistolle. Siinä alaston mies pitelee moukaria.

Hyvinkään seutua ei voi sanoa luonnonkauniiksi. Se on pääasiasa kuivaa kangasmaata eikä lähellä ole minkäänlaisia vesistöjä. Uimapaikkaankin pumputaan vesi keinotekoisesti. Tämä on harvinaista Suomen kymmenien tuhansien järvien maassa. Keskellä kaupunkia on muutamia korkeita mäkiä. Paikka on nimitetty Sveitsiksi. Täällä on kaupungin urheilukeskus ravintoloinen ja hyppyrimäkineen.

Hyvinkään keskeinen asema pääradan varrella ja pääkaupun-

gin läheisyydessä on tehnyt siitä nopeasti kasvavan ja kehittyvän tehdas- ja liikennekeskuksen, jonka elämänsyke on voimakasta ja tulevaisuuteen tähtäävää.

* * *

Vieras

Ovi avautuu.

Itse Neitsyt Maaria sisälle astuu.

Kun Häntä katson

niin aivan silmäni kastuu.

On tupani halpa ja pienoinen.

Ja sydämeni on saastainen.

Miks käy tänne vieras niin ylhäinen.

Nyt Neitsyt Maaria suunsa jo avaa.

Hän lausuu mulle monta,

ihmeellistä, hyvää sanaa.

Vaikka tupasi on pienoinen,

sopii vieras tänne taivainen.

Vaikka sydämesi saastainen,

tullessani minä puhdistan sen.

Hän kätensä mulle ojentaa

ja lahjan vastaan ottaa saan.

Se lahja omi taivainen,

tuo orkidean kukkanen,

siitä leviää tuoksu ihmeellinen,

täyttäen tupani pienoisen.

Minä nojaan ikkunan pielehen.

Mikä on tämä vieras,

tulee mielehen.

Hänestä sydän aivan rauhoittuu

ja kiitos Neitsyt Maaria, lausuu suu.

Kun jälkeensä ovi taas sulkeutuu.

Laina Huuska

* * *

Saa nähdä, pääseekö tämän ruokatunnin aikana nielaisemaan olenkaan, sanoi hampaaton renki, kun kovaa leipää söi.

Eemil Leinonen:

RAKENTAMISESTA SAKKOLASSA viime vuosisadan kahden puolen

II

Kun vuoden 1890 alussa Sakkolan ensimmäisiä kansakouluja käytiin rakentamaan, ei silloin vielä Sakkolassa näyttänyt olleen kyllin päteviä kirvesmiehiä, jotka olisivat voineet näin suuret ja vaativat työt suorittaa. Tietääkseni ainakin kaksi Sakkolan ensimmäisistä kouluista, nimittäin Kirkonkylän ja Räihänrannan koulut, rakensi pohjanmaalainen kirvesmiesporukka. Mestarina heillä oli Jaakko Tileen. On todennäköistä että parhaita Sakkolan kirvesmiehiä on myös ollut mukana em. rakennuksilla. Mainittakoon että tämä Tileenin ryhmä teki noihin aikoihin myös muutamia huomattavia rakennuksia yksityisille Sakkolaan. Pian alkoi kuitenkin oman pitäjän miehistä kehittyä kaikkia rakennuslalla tarvittavia ammattimiehiä riittävästi. Kun sitten kauppias Aadam Lamppu rakennutti urakalla vuosisadan vaihteessa 2—3 kansakoulua ja muitakin yleisiä rakennuksia niin löytyivät jo kaikki ammattimiehet omasta pitäjästään aina kivimiehistä maala-reihin saakka. Heistä kyllä muuttaneet, mutta sitten jäivätkin vakinaisiksi Sakkolan asukkaiksi. Tämän vuosisadan alkuvuosina kehittyi Sakkolassa pätevä rakennusalan ammattikunta, etenkin kirvesmiehet, että he tekivät huomattavan suuria töitä oman pitäjän ulkopuolellakin. Käsittelen tässä kirjoituksessa Sakkolaa siinä koossa, mitä se oli ennen Vuoksenalan pitäjän syntyä.

Ensimmäisiä päteviä kirvesmiehiä pitäjässämme oli suntio Aapro Kelo. Hän urakoi Kiviniemen

eteläisen kansakoulun, Vilakkalan koulun ja muutti Viiksanlahden koulun Valkjärven kylään ja rakensi sen sinne uudelleen. Hän rakensi myös Kiviniemen nuorisoseurantaloon. Pyhäjärvelle hän rakensi Noitermaan ja Ylläppään koulut sekä Valkjärven pappilan. Myös yksityisille hän rakensi paljon suurempia ja huomattavampia asuinrakennuksia.

Myös toinenkin Sakkolan suntioista, Matti Pitkänen, oli tunnettu rakennusmiehenä ja urakoitsijana. Hän rakensi Riiskan koulun, sekä muita yleisiä ja yksityisten rakennuksia. Keljan Juho Kiuru rakensi Lapinlahden ja Haparaisten koulut sekä hyvin paljon muita isoja asuinrakennuksia. Hän muutti sitten Amerikkaan. Eemil Ukonen Lohijoelta oli itse täysin ammattimies joka lajin puutyöhön. Hän urakoi paljon seurataloja ja muita suuria rakennuksia, samoin myös Armas Ukonen, vaan hän matkusti sitten Austraaliaan.

Myös Haitermaan kylässä oli paljon verrattain päteviä kirvesmiehiä. Siellä Voloskan kulmalla oli Matti Valtonen. Hänellä oli seitsemän poikaa niinkuin ennen Jukolassa. Lienee tämä isä-Matti-kin aikoinaan ollut rakennusmiehiä kun hänen seitsemästä pojastaan kuudesta tuli kirvesmiehiä. Ainoastaan ikäjärjestyksessä viidentenä olleesta Aukustista tuli räätäli. Näiden rakentajaveljesten kätten työt alkoivat näkyä Sakkolan ja jopa naapurikuntienkin kylissä kauniina asuintaloina, tyylikäinä kouluina tai ajanmukaisina liike- ja kauppataloina. Esittelen heidät ikäjärjestyksessä.

Vanhin näistä veljeksistä oli Martti. Hän oli mennyt naimisiin tämän vuosisadan ensimmäisinä vuosina ja asui eri taloutta, mutta vähänkin suuremman rakennustyön ollessa kysymyksessä, olivat siinä mukana Tahvo, Mikko ja kohta aikuiseksi varttuva Topias. Kyllä siinä sitten jälkeä syntyi ja se oli hyvää. Jos oli rakennettava huomattavampi yksityinen tai yleinen rakennus niin kyllä Valtosen veljesten tarjoukset huomioitiin. Liekö ollut vuosi 1910 tai 11 kun Martti Valtonen matkusti Kanadaan, mutta palasi noin vuoden kuluttua takaisin kotiin. Täällä hän viipyi yhden kesän. Silloin veljekset muistaakseni tekivät sen talon, jossa oli viimeksi Sakkolan Maidonmyyntiosuuskunta. Maailmanpolitiikka alkoi silloin enteillä ensimmäistä maailmansotaa. Niin lähti Martti Valtonen uudelleen Kanadaan, nyt perheineen ja jäi sinne. Topias-veli meni hänen mukanaan, mutta palasi noin vuoden kuluttua takaisin.

Näihin aikoihin kuoli näistä veljeksistä kolmanneksi vanhin, Mikko. Nyt alkoivat myös Hiitolan—Raudun radan rakennustyöt. Se vilkastutti huomattavasti niin kuntien kuin yhteisöjen ja yksityistenkin rakentamisen tarvetta. Tarvittiin uusia asuntoja, kaupalliikeitä, seurataloja ja monenlaisia yleisiä rakennuksia.

Tähän aikaan alkoi Tahvo Valtosen urakoida asuintalojen lisäksi isoja yleisiä rakennuksia, joista mainitsen tässä muutamia, joita satun muistamaan. Petäjäjärven Hovinkylän ja Haitermaan koulut,

pieni pappila, Sakkolan lastenkoti, Osuuskaupan Ruununvallan myymälä ja monia muita liikehuoneita, seurojen ja yhdistysten taloja. En luule paljon erehtyvänä kun sanon, että Tahvo Valtonen oli viimeisten 20—25 vuoden aikana suurempia, ehkä suurin urakoitsija talonrakennusosalalla Sakkolassa, jos kasarmirakennukset jätetään pois laskuista.

Topias Valtonen muutti aikanaan Kiviniemeen ja urakoi siellä eräitä isoja taloja, kuten Kansalispankin toimitalon, apteekkitalon ym. huomattavia rakennuksia. Hän muutti ennen sotia jo Seinäjoelle.

Mainittakoon että edellämainittu Tahvo Valtonen sai aikanaan siirtoväkeen kuuluvana asuinpaikan Lempäälästä. Siellä hän jatkoi poikineen rakennustoimintaa, kuoli kolmisen vuotta sitten auto-onnettomuudessa. Hänen poikansa jatkanevat siellä rakentamista edelleen.

Nämä edellämainitut miehet rakensivat kaikki Sakkolan yleiset rakennukset kahta vanhinta kansakoulua lukuunottamatta, sekä lisäksi paljon yksityisten rakennuksia. Käytännön työn ja kokemuksen kautta he olivat korkean ammattitaidon saavuttaneet, sillä kukaan heistä ei ollut käynyt alansa ammattikoulua. Itse he laskivat urakat ja lukivat piirustukset, itse työhön osaaottaen he toimivat samalla työjohtajina. Työntekijöinä heillä olivat oman pitäjän taitaviksi tunnetut kirvesmiehet sekä muut kaikki tarvittavat ammattimiehet. Urakoitsijan itsensä työssä mukanaolo ja monivuotinen yhdessä työskentely lienevät vaikuttaneet sen ettei näillä työmaila koskaan ollut lakkoja tai muita rettelöitä.

Em. lisäksi oli Sakkolassa paljon erittäin taitavia kirvesmiehiä, jotka tekivät urakalla asuin- ja karjarakennuksia tai kävivät sitten

suurempien urakoitsijoitte töissä. Mainitsen heitä kylittäin, mikäli muistan tai olen muuten saanut tietooni.

Koveroja: Juho Haikonen (suuri Haikonen).

Vilakkala: Vilho ja Matti Kiuru, Akseli Viskari, Juho, Aleksanteri ja Mikko Meskanen.

Haparainen: Matti Kerminen ja pojat Aapro, Juho, Aleksanteri ja Uuno. Etuaho (Lylander) Aapro ja pojat Juho ja Eemil. Hynnä Juho, Ollikainen Elias ja Juho. Matti Koponen ja poika Aukusti. Simo Hynnä ja poika Aapro.

Kirkonkylä: Matti Nihti, Juho Mönkäre, Simo ja Väinö Kurki, Aleksanteri Naskali ja poika. Aukusti, Aapro ja Matti Kurikka ja Manu Virolainen.

Haitermaa: Antti Naskali (Yllön Antti) urakoi Ylä-Suvannon nuorisoseurantalon ym. Valtosen veljekset Martti, tahvo, Mikko, Topi, Ale ja Juho. Antti Kuisma (Tahvolais Antti), Juho Koironen (soittaja, muutti Röykkylään).

Viiksanlahti: Matti Huuska ja Pekka Kuisma.

Kiviniemi: Juho Vakkilainen (muualta muuttanut), Matti Käppi, Juho Jortikka ja Toivo Ollikainen.

Tikansaari: Toivo Leinonen.

Kottila: Yrjö Kotti ja Aleksanteri Käppi.

Räihänranta: Jaakko Gardenmeister (lienee tullut koulunteko aikoina paikkakunnalle), pojat Aadolf ja Otto, Tuomas Karppanen, Mikko Pulakka, Aleks Huuska, Manu Käppi, Aleks Karonen ja Tuomas Karonen.

Kuninkaanristi: Juho Tereska ym.

Valitettavasti tämän kirjoittajalta puuttuvat tiedot kirvesmiehistä ja muistakin rakentajista Suvannon toiselta puolen olevista ky-

listä kuten Riiskasta, Lapinlahdesta, Petäjärveltä ja osaksi Röykkylästäkin.

Niinkuin me kaikki vanhemmat ihmiset muistamme, tehtiin Sakkolassa niinkuin ehkä koko Suomessa 1920 luvulle saakka kaikki rakennukset melkein yksinomaan hirrestä, olihan siihen aikaan vielä metsissä hyvää rakennushirttä kyllin saatavissa eikä sen hintakaan ollut vallan mahdollon. Toisen syy oli se että ei ollut vielä maaseudulla koneellisia sahalaletoksia. Kaikki lautatavara oli sahattava miesvoimalla, se oli hidasta, raskasta ja senvuoksi kallista hommaa. Vaikka rakennukset tehtiinkin hirrestä, niin niihinkin tarvittiin huomattavasti sahattavaa asuinrakennuksen lattiaihin, välikattoon, oviin ja ikkunoihin. Tarvittiin ammattimiehiä siihenkin, sahureita.

Isäni kertoi että niihin aikoihin kun Sakkolan ensimmäistä kansakoulua käytiin rakentamaan, tuli Valkealasta kaksi riuskaa ja väkivahvaa poikaa Mikko Heikari ja Sylvester Rämö näiden koulujen tarveaineita sahaamaan. He kävivät monena kesänä Sakkolassa ja suorittivat sahauksia myös yksityisille. Sylvester Rämö meni Kiviniemen Saviojan Laitisen talon vanhimman tyttären Annan kanssain naimisiin. Hän jäi viljelemään ja hoitamaan mainittua taloa. Näin tuli hänestä vakituinen sakkolalainen. Mainittakoon tässä ohimennen että hänen keskimmäinen poikansa Edvard Rämö oli laajalti tunnettu musiikkimiehenä ja kuulusana hanuristina. Me sakkolalaiset ja monet naapuripitäjäläisetkin, jotka olemme eläneet yli kuusikymmentä vuotta, olemme monet pyörähelleet hänen soittonsa tahdissa. Se siitä.

Edellämainittujen Heikarin ja Rämön jälkeen rakennustoiminnan yhä vilkastuessa alkoi sahurin ammatti kiinnostaa myös Sakko-

lan poikia. Aleksander Kurikka ja Tiitus Kurki kirkonkylästä olivat ammattisahureita. Sakkolan kirkon uusimistyössä 1912—13 he sahasivat kaikki siinä tarvittavan sahatavaran. Myös Joonas Tenkanen, Aleksander ja Mikko Tuokko Karholasta, Mikko Karonen ja Pekka Koponen Sipilänmäeltä, sekä Juho Äijö, Matti ja August Koponen Haparaisista, sekä monia muita oli tässä sahurien ammatissa.

Kattamisaineena käytettiin yleensä pärettä. Päreet höylättiin tavallisesti siinä vähän ennen juhannusta ja tapahtui se myös miesvoimin. Lienee ollut siinä 1914—15 kun ensimmäiset lokomotiilit ja öljymootorit tulivat käyttöön. Samoihin aikoihin vesimyllyissä, joita Sakkolassakin oli muutamia, laitettiin myös sirkkelit ja pärehöylät. Keväällä kun oli vähemmän jauhamista, tehtiin kattopäreitä. Höyläkonetta ei niihin aikoihin taitanut vielä Sakkolassa olla. Veljekset Sääksjärvi laittoivat niihin aikoihin sahansa yhteyteen Peräkorpeen höyläämön. Sieltä sai ostaa höylätavaraa. He myöskin suorittivat vuokrahöy-

läystä. Myöhemmin oli Sakkolassakin muutamia höyläkoneita joten rakentaminen saha- ja höylätavaran saannin osalta helpottui huomattavasti.

Rakennettaessa hirsistä asuinym. taloja, tarvittiin jo mainittujen ammattimiesten lisäksi tärkeä työryhmä — tilkkijät. Noin vuoden kuluttua rakentamisesta hirsirakennus tavallisesti tilkittiin. Pienempien rakennusten omistajat tekivät sen tavallisesti itse. Yleisten ja suurien asuinrakennusten ollessa kysymyksessä, annettiin se luotettavan ammattimiehen tehtäväksi, sillä se oli verrattain tärkeä työ. Mainitsen näitä tilkkijöitä vain kolme, Eeva, kirkonkylä, Aleksanteri Valtonen, Haitermaa, Martti Lamppu, Kuninkaanristi.

Rakennuspuusepän työt, ovet ja ikkunat, tehtiin ennen kaikki käsitöinä. Vasta 1920 luvulla puuseppätehtaat alkoivat valmistaa ovia ja ikkunoita, sen jälkeen näiden valmistaminen käsitöinä jäi hyvin vähäiseksi. Vanhin näistä rakennuspuusepistä oli Hokkanen. Hän tuli Sakkolaan kirkonkylän kansakoulun rakentamisen aikoina ja teki sanotun rakennuksen puu-

seppätyöt, jäi paikkakunnalle ja teki tämän alan töitä koko ikänsä kesät ja talvet. Toinen tämän alan veteraani kirkonkylässä oli Pekka Pitkänen (Notkon Pekka). Hän lieneekin ollut suurin ovien ja ikkunoiden tekijä paikkakunnalla. Sanotaan hänen 35 vuoden ajan säännöllisesti tehneen tätä työtä. Naapurit kertoivat että ei ollut juuri sellaista aikaa ettei hänen verstaastaan kuulunut työn touhu. Tähän ammattikuntaan kuului myös Yrjö Heikkonen (Jussilan Yrjö) Petäjärveltä. Ei sovi myöskään unohtaa sellaista monipuolista taitajaa kuin Matti Valtosta Viiksanlahdesta. Hän teki rukkeja, huonekaluja, ikkunoita ja ovia, oli parhaita viuluniekkoja aikanaan. Viimeksi hänet tunnettiin valokuvaajana.

Rakennuspuusepistäkin muodostui sellainen erikoisryhmä, joka teki kaikkein hienoimman sisustustyön. Mainittakoon tässä Matti Ahonen, tuli Sakkolaan kirkon korjausaikana 1911—13 ja jäi asumaan pitäjään. Manu Virolainen kirkonkylästä ja Matti Käppi Kiviniemestä sekä edellämainittu Matti Valtonen Viiksanlahdesta. Nämä miehet olivat tekemässä mm. kirkon saarnastuolin, parvien ja alttarinkaitteet ja yleensä kaiken hienoimman työn, mitä siellä tarvittiin. He tekivät myös melkein kaikkien Sakkolassa olleiden kauppojen ja liikehuoneiden sisustustyöt.

Kun kaksikymmenluvulla voimansaanti parani ja nk. piensahatoiminta alkoi sekä sementin käyttö rakentamisessa yleistyi, siirryttiin yhä enemmän kivijalasta betonisokkeliin ja hirsiseinästä lauseinään. Tämä joudutti ja helpotti rakentamista. Myös ovet ja ikkunat valmistettiin kaikki tehtaissa. Muutamien salaitosten yhteyteen laitettiin myös höyläämölle, joista sai ostaa kaikkea rakennusosalalla tarvittavaa puutavaraa

Sakkolan rakennusmiehiä. Henkilöt vasemmalta oikealle ovat seuraavat: Tahvo Valtonen, Juho Valtonen, August Kiuru, Aleks Valtonen ja Vilho Valtonen.

Sakkolan pojat lomamatkalla Suuressa Lännessä

Klaudia ja Lauri Pelkisen tehdessä matkavalmistuksia toiselle Floridan matkalleen, katsoin käsimammani kylliksi parantuneen, käyttää osa toipumislomastani Floridan matkaan. Niinpä 17. 2. klo 4 aamulla suuntasin autoni nokaan Torontosta Niagaralle ja yli rajan. Otin suorimman vuoristotien kohti Washingtonia, jossa ilta-pimeällä yövyin motellissa pikatien varrella. Matkaa oli vielä Balm Beach:n 1100 mailia kohti etelää (noin 1750 km). Pitkän päivän ajon, läpi monien isojen kaupunkien, yövyin ja aina matkalla vähentelin talvivarusteitani. Karja oli laiturilla ja kesäksi minä sanoisin sitä talvea. Kello 10 19. 2. ylitin Floridan rajan. Hallituksen lomaopastointim�sta sain ilmaiset appelsiinimehut, kartat ja neuvot. Maisemat muuttuivat silmää hiveleviksi. Palmupuuvivistöt, etelän puut. Lämmin tuuli puhalteli kasvoille ja yskäni parantui sen tien. Oli loputtomasti turistipaikkoja.

tai höyläyttää niitä asiakkaan omista puista.

Noin kymmenisen vuotta ennen sotia alettiin hyvin paljon rakentaa karja- ym. talousrakennuksia sementtitiilestā. Mainitsen tässä muutamia tämän alan ammattimiehiā. Aleks Partanen oli ainoastaan tiilenlyöjä. Nämä seuraavat löivät tiliā sekä muurasivat, Juho ja Toivo Velling, Aleks Sikanen, Valkjärven kylāstä, Juho Savolainen Pannusaarelta ja Jooseppi Huuska Röykkylāstä.

Tämä luettelo rakennusmiehistā ei tietenkään voi olla täydellinen, olihan jokaisessa kylāssä muitakin puutyötaiteisia miehiā, joita ei ole tässä mainittu, mutta ainakin nämä miehet ovat suurimman osan Sakkolan parhaimmista rakennuksista tehneet.

Valitsin tien seuraten Atlantin rannikkoa. 300 mailia ajettuani ohitin Cape Canaveralin, jossa ensimmäiset appelsiinilehdot olivat keltaisenaan hedelmiā. Illalla saavuin miljonäärien suosimaan Balm Beach:iin, johon kiinni on kasvanut 6000 suomalaisen asuma Lake Warth ja Lantana, joissa lisäksi oli sadoittain vierailevia suomalaisia pohjoisemmasta ja Canadasta. Suomalaisten omistamalle Turisti Clubille suuntasin ensin kulkuni. Noin 800 suomalaista oli siellä pyhäiltana. Asfaltoidulla parkkeerauspaikalla oli noin 500 autoa. Katukaupalla oli suomalaisten huvila-asuntoja. Vuokrasin huoneen Bulli:ltā. Aamulla herättyäni ihastelin puutarhan kukkaisloistoa, kukka-aitaa ja palmupuuta monia tuntemattomia lajeja. Kahvin jälkeen otin vain hellepukimet, tein autollani kierrosta pari tuntia. Nautin etelān hedelmämehuja, suuntasin rantaan, jossa oli hyvät tilat autoille. Siellä oli Palmupuuvivistöjä, ravintoloita, onkimalaitureita, merikalastuslaivoja turisteja varten, ihania hiekkarantoja, ääretön Atlanti. Riisin uimahousuilleni ja mukanani olevan huovan päällä otin aurinkoa joka päivä seitsemänä päivänä. Uin välillä meressä. Golf virta, joka tässä kohdin menee läheltā rantaā, lämmittää veden, joka on vihreān kirkasta, läpinäkyvāā syvälle ja suolaista, vaikuttaa ilmastoonkin, että se on troopillista kuin kasvullisuuskin.

Monien mielipide oli se, että Lake Warth ympäristöineen on maailman paras etelān paikka suomalaisille asua. Rikas valtio Florida USA:ssa on veroiltaan halpa. Tämä seutu on asukkailtaan valkoista. Etelämpänä oleva Miami on liiaksi värillistā sekoitusta. Suomalaisten panos liike-elämässä ja kaikessa tekee Lake Warthin

niin miellyttäväksi, toivon että se sellaiseksi jäisi.

Tämä on lisäksi ensimmäinen seutu, jossa pohjoisesta tullee etelān vehreys puhkeaa täyteen ihanuuteensa. Tānne on Pelkisetkin panneet toimeksi muuttaa loppuelämäksi lukuisten toisten suomalaisten tavoin ja kiikarissa on minullakin muuttaa rakennusurakoitsijaksi Floridaan, sillä se lisääntyy väestöltään kovasti muuttojen vuoksi.

Sakkolaterveisin:

Väinö Vanhanen

* * *

Karjalan Maakuntajuhla

pidetään tänä kesänä 6—7. p:nā kesäkuuta Imatran Vuoksenniskalla. Juhlaan osallistuvat Eteläkarjalaisten Nuorisoseurojen Liiton alaiset nuorisoseurat suurilla yhteisesityksillä. Tiedossamme ei ole että kuinka moni Sakkolan alueelta siirtyneistä seuroista osallistuu ohjelmansuoritukseen, mutta toivomme että ainakin ne seurat, joilla on lippu, veisivät sen vartiointeen suureen lippuparaatiin.

Myös niiden, jotka eivät osallistu minkään seuran toimintaan, kannattaa tehdä matka juhlaan. Ohjelma siellä on korkeatasoista ja erikoisesti "karjalaista". Siellä on tilaisuus tavata tuttuja laajemmaltakin alueelta ja käydä samalla jäljelle jääneessä Karjalassa.

* * *

Keyvāil kouluu, (=rippikoulu) ukko enne jouluu, laps enne laskijaista, Jyrinpäivān paimenie.

* * *

Vappu vakka kainalossa (=kylvövakka).

Sakkolalaisia kansanedustajia

Nykyisessäkin eduskunnassa on yksi entisestä Sakkolasta kotoisin oleva kansanedustaja, valtiotieteen maisteri, pankinjohtaja Esko J. Koppanen Hyvinkäältä. Hän on vielä suhteellisen nuori mies, syntynyt 1926 Sakkolan Kiviniemessä. Hänen esi-isänsä ovat asuneet Sakkolassa niin kauan kuin Sakkolan kirkonkirjat tietävät kertoa. Esko J. Koppanen kävi kansakoulua Kiviniemessä ja aloitti oppikoulunsa Käkisalmen Yhteislyseossa syksyllä 1937. Talvisodan päätyttyä jatkui koulunkäynti Toijalassa ja Tampereella Tampereen Lyseossa, mistä hän tuli ylioppilaaksi 1945. Valtiotieteen kandidaatin tutkinnon Esko J. Koppanen suoritti 1951 ja tuli samana vuonna Yhdyspankin palvelukseen. Hänet nimitettiin pankin Vuoksenniskan konttorin johtajaksi 1954 ja nykyiselle paikalleen Hyvinkään konttorin I johtajaksi 1958. Kokoomuspuolueen kansanedustajaksi Koppanen valittiin viime vaaleissa. Viime vuonna Esko J. Koppanen valittiin valtakunnallisen järjestön, Kokoomuksen Nuorten Liitto r.y:n puheenjohtajaksi.

Suvannon Seudun edustaja tapasi Koppasen kotoaan Hyvinkäällä ja hän vastaili muutamiin kysymyksiimme.

— Sinä et ole valittu eduskuntaan yksinomaan karjalaisten äänillä?

— Esiinnyin vaaleissa karjalaisen, yrittäjäväen ja nuorten ehdokkaana ja uskon, että lähinnä näistä ryhmistä olen saanut valintaani johtaneet äänet. On tietysti selvää, että varmaa vastausta kysymykseen on mahdotonta antaa niin kauan kuin Suomessa laki suojaa vaalisalaisuuden, mutta yhtä ja toista kansanedustajaehdokas pystyy aavistamaan. On lisäksi todettava, että Uudellamaalla asuu suuri osa Karjalan heimoa, joten lienen oikeassa, jos oletan, että karjalaisten antama tuki on ollut minulle hyvin merkittävä. Uudellamaalta on nykyisessä aduskunnassa muitakin karjalaisia kansanedustajia. Minittakoon vain maalaisliiton Johannes Virolainen ja kansanpuolueen Aaro Stykki.

— Onko eduskunnassa nyt mitään karjalaisten erikoiskysymyksiä vireillä tai odotettavissa?

— Evakkotaipaleelle lähtemisestä on kulunut jo niin monta vuot-

Esko Koppanen
kansanedustaja, maisteri

ta, että tärkeimmät karjalaisten kysymykset ovat tulleet käsiteltyiksi. Eduskunnan tekemät ratkaisut ovat siten nykyisin yhteisiä kaikille maan asukkaille. Eräs karjalaisia koskeva kysymys on kuitenkin ajankohtainen juuri tällä hetkellä. Lisäkorvaushakemusten jättöajalle on asetettu nyt raja, joka on kuluva huhtikuun viimeinen päivä. Siis ne karjalaiset, jotka eivät syystä tai toisesta ole vielä tehneet hakemusta lisäkorvauksen saamiseksi, voivat tämän tehdä vielä tämän kuun aikana. Hallituksen esityshän edellytti hakemusten jättöajan päättymistä jo viime kuun viimeisenä päivänä, mutta valiokuntakäsittelyssä mää-

räaikaa jatkettiin yhdellä kuukaudella.

— Mitä päivänpolitiikkaan kuuluu?

— Kiitos kysymästä, sitä samaa, mitä on kuulunut jo pari viime vuotta. Ainakin koko sen ajan, minkä allekirjoittanut on ollut eduskunnan jäsenenä, on valtion taloudellisten vaikeuksien kanssa kamppaileminen kuluttanut suurimman osan edustajan ajasta. Valtion raha-asiat ovat huonossa kunnossa. Niiden järjestykseen saaminen, mikä ei vielä kukaan ole toteutunut, on vaatinut monia pitkiä ja rasittavia neuvotteluja. On valittu todettava, että yhteistyötä porvarien kesken, jota lähdimme toivorikkain mielin toteuttamaan viime vaalien jälkeen, ei ole saavutettu. Suomalainen demokratia etsii tällä hetkellä tietään siitä sekavasta eri puolueitten välisestä kiistelystä, mikä käytännössä on havaittavissa toinen toisensa mustaamisena milloin milläkin syyllä. Keskinäinen luottamus on poissa. Yhteistyöhön ei päästä. Vaikeudet jäävät ratkaisematta. Niin valtion raha-asiat kuin muutkin sisäiset vaikeutemme. On tällöin myös selvää, että kansanedustajan tehtävien täyttäminen on raskaampaa kuin aikana, jolloin poliittisten ryhmittymien toimintalinjat ovat selvemmät.

On toki mainittava, että nykyisen eduskunta on suorittanut monia merkittäviä ratkaisuja. Näistä ensimmäisiä on sairausvakuutuslain säätäminen. Tuottaa tiettyjä vaikeuksia ruveta tässä käsittelemään sairausvakuutuslain yksityiskohtia, mutta sen mukanaan tuomat korvaukset lääkemenosta, korvaus matkakuluista ja päivärahasuoritukset merkitsevät erittäin suurta edistystä luotaessa so-

siaalista turvallisuutta suomalaisen yhteiskuntaan. Sairausvaikutusmaksujen kerääminenhan alkoi kuluvaan huhtikuun alusta lukien ja etuuksien suorittaminen tietyiltä osin alkaa ensi syksynä.

Sosiaalinen turvallisuus on tärkeä asia. Niin tärkeä, että uskon jokaisen kansanedustajan vilpittömästi pyrkivän toteuttamaan sitä mahdollisimman suuressa määrin. Meidän olisi kuitenkin rehellisesti tunnustettava itsellemme, että meidän ei tule syödä enempää kuin mitä me tienamme. Näin on käynyt ja tuloksena tästä on valittavana esimerkkinä nähtävissä nykyinen valtiotaloudellinen asemmamme. Valtion menoja on lisätty enemmän kuin mihin meillä olisi ollut mahdollisuuksia, verotulot eivät peitä lakisääteisiä menoja ja ainoana ulospääsytienä on tällöin joko menojen pienentäminen tai verotulojen lisääminen. Suvannon Seudun lukijoille on kovin tuttua, miten on käynyt. Menojen supistamisesta ei ole päästy yksimielisyyteen ja lopputuloksena on ollut veronmaksajan selkänahan venyttäminen entisestään.

Porvarien hallitusyhteistyö sarkyi viime vuoden lopulla, mistä lähtien virkamieshallitus on ollut ohjaksissa. Hallitusneuvotteluja on kuitenkin kulissien takana käyty jo jonkin aikaa, sillä onhan varsin luonnotonta, että eduskunnassa on selvä porvarillinen enemmistö, mutta parlamentaarista enemmistöhallitusta ei vaan tunnuta saatavan pystyyn. Täytyy toivoa, että poliittinen hallitus saataisiin ennen eduskunnan kesälomalle lähtöä, koska nykyinen tilanne, jossa kansan valitsema eduskunta on luovuttanut käsistään erään valtaoikeutensa, ei voi jatkua loputtom'in ilman, että eduskunta hajoitetaan ja toimeenpannaan uudet vaalit. Nyt näyttääkin tilanteessa selvenemisen merkkejä, hallitusyhteistyötä entiselle pohjalle kaa-

vaillaan, jolloin hallitusvastuun ottaisivat maalaisliitto, molemmat kansanpuolueet ja kokoomus. Luonnollinen ratkaisu, jonka toteuttaminen edellyttää luonnollisesti perusteellisia neuvotteluja ja sopimusta ennen kaikkea tavasta, millä valtion taloutta hoidetaan, mutta jolle yhteistyölle on vilpittömästi toivottava parasta onnea, kun

AHON REUNALTA

Vesilahden Karjala seura oli koontunut virpolauantaaattoilta pitämään vuosikokous Hatakan Heikin kauniiseen kotiin. Tämä Heikki poika on syntynyt Laatokan meren rannalta Metsäpirtin Saaroisista. Koska oli näin virpolauantaaatto, entisaikojen karjalaisten lasten suuri tienauspäivä tulossa, niin Lempäälän Karjala seura lähetti tähän meidän kokoukseemme virpojat. En tiedä, uumoilivatko hekin entisten lasten lailla rinkelirihmasta, keltaiseksi värjäytyistä munista. Kahvit he saivat vain — mutta toivat tullessaan kaukaisen tuulahduksen lapsuuden ja Karjalan päivänpaisteilta kujasilta. Värikkään vitsoin he virpoivat menestystä ja kaikkea onnea toivoen. Heidän sakkiinsa oli Santerikin sattunut, huumorimies, osasi kyllä luvut lukea. Kun hän siinä muun ohessa toivotteli: "Emännille perät leveät". Aloin minäkin siinä katsella, leveäthän ne perät olivat jo emännillä, viivat kaartelivat kauniinlaisesti, ei hullumpaa katsottavaa. Mistä lie välähtänyt mieleeni ukkojen tarina vuosikymmenien takaa. Elettiin kesää 1918, leipä vähissä, sokeria ei ollenkaan. Tarinoivat siinä kesäisenä sunnuntaina sajunsa ääressä isäni ja vanha parisniekka Pietarin kävijä Silvastin Jurkka. Tuomas siinä silloin Jurkka: "Peta on elläis, mistä nyt leipä saahaa ko ei pääse Pietari". Suo-

maassa on joka tapauksessa porvarillinen eduskuntaenemmistö.

Kiireitten keskellä suoritettu pikainen haastattelu on lopussa. Kiitimme siitä kansanedustaja Kopasta ja toivottimme Suvannon Seudun ja sen lukijakunnan puolesta hänelle parhaita menestystä työsään isänmaan hyväksi.

mi oli tullut itsenäiseksi, mutta raja oli mennyt lukkoon, se toi huolen aihetta tarinointiin. Mutta eteenpäin silloin toivorikkaana rynnisti nuori polvi. Pellot kasvoi, kaatui hongat humahdellen talvisille hangille. Tuli rahaa — oli leipää ja sokeria. Sitten pyssäyty kerran taas elämä, alkoi evakkotie. Silloin meistä kukin, jolla oli vastattavana perhe, kysyi Jurkan tavoin: "A peta on nyt elläis — mistä leipä saahaa?"

Kolmas vuosikymmen on alkanut näistä ajoista. On taas leipää ja sokeria. Hinnat vain nousee ja verot kasvaa. Vaikeuksia on näkyvissä. Siksi kai Santeri, elämää kokenut mies toivottaa heimmolle jatkuvaa menestystä sanomalla: "Emännälle perä leveä".

Tähän yhtyy —

Vikikin

* * *

Se on vain pintoo, mikä näkyy, sano savolainen kun vieras vesien paljoutta ihmetteli.

* * *

Hankkuu kuret hakkee, voahtokuu varikset tuopi.

* * *

Varis suoajetta huutoa, harakka poutoa nauroa.

Helsingin Sakkola-seuran

vuosikokous pidettiin 10. 3. -64 ravintola Kestikartanossa, jonne entisiä sakkolalaisia oli kerääntynyt yli 80.

Aluksi esitettiin yhteislauluna "Arvon mekin ansaitsemme", minkä jälkeen seuran puheenjohtaja, kapteeni Janne Lopenen esitti tervehdyssanat selostaen samalla seuran toimintaa sen 2-vuotisella taipaleella. Esityksessä tulivat mainituiksi huomattavimmat Sakkolan tunnettuksiteikijät, kuten Petäjärven Emäntäkoulu, Suomen Urhei-

luopisto Viiksanlahdessa 20—30 lukujen vaihteessa, Vuoksen Jääkäripataljoonan Kiviniemen kasarmi, Kekkilän kukkalannoitteet sekä lukuisat sakkolalaiset, jotka urheilun tai muun toiminnan parissa ovat saavuttaneet kansainvälistäkin kuuluisuutta.

Samojen asioiden vaiheilla liikuttiin myös seuraavassa Sakkolan murteisessa ja Sakkolan murretta käsittelevässä maisteri Karvosen lupsakkaassa tarinatuokiassa.

Vielä kuultiin sakkolaisvoimin esitettyjä musiikki- ja lausuntaesityksiä sekä nautittiin piirakkakahvit ennen varsinaisten kokousasioiden käsittelyä.

Vuosikokouksen ajaksi annettiin puheenjohtajan nuija insinööri Lauri Sääksjärven kouraan ja sihteerin tehtävät ekonomi Eeva Melonille.

Seuran säännöt, tarkoitukset ja toiminnan totesi kokous olevan asianmukaisessa kunnossa eikä niihin kaivattu mainittavampia muutoksia. Sensijaan johtokunnan todettiin yllättäen joutuneen uskonpuutteeseen, kun sen kaksi Uskoa, vakinainen jäsen Rytty ja varajäsen Hirvonen olivat pyytäneet vapautusta johtokunnan jäsenyydestä, Usko Rytty toiselle paikkakunnalle muuton johdosta, Usko Hirvonen muista syistä. Syntynyt vajaus täytettiin siten, että allekirjoittanut, joka tähän saakka on toiminut varajäsenenä, nimitettiin vakituiseksi ja kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri valittiin uusiksi varajäseniksi.

Helsingin Sakkola-Seuran johtokunnan nykyinen kokoonpano on seuraava:

Janne Lopenen, puheenjohtaja, Tyyne-Kerttu Virkki, varapuheenjohtaja, Helvi Kuuppo, sihteeri, Kerttu Pitkänen, rahastonhoitaja, Hellin Naskali, emäntä, Reino Sö-

der, isäntä. Muut vakinaiset jäsenet: Maija Söderström, Juhani Laamanen ja Eka Karppanen, varajäsenet: Urho Kallonen, Eino Pekkanen, Eeva Meloni ja Lauri Sääksjärvi.

Seuran toiminnasta alkaneena kolmantena toimintavuotena päätettiin seuraavaa:

Kevätretki Porvooseen toukokuussa. Osallistuminen Sakkolajuhlaan Ruovedellä elokuussa. Kirkkojuhlat Helsingissä lokakuussa. Pikkujoulujuhla joulukuussa.

Sakkolaisterveisin:

Eka Karppanen

* * *

Sopiva virsi

Rovasti joutui kerran yöpymään erään seurakuntalaisensa kodissa. Hän heräsi aamulla siihen että talon tytär lauloi hänen lempivirttään. Rovasti oli iloinen ja yllättynyt. Aamiaispöydässä hän kysyi työltä että kuinka hän oli tullut valinneeksi juuri sen virren ja tyttö vastasi.

— Asia on niin että juuri se virsi sopii niin hyvin munien keittämiseen. Kolmen värssyn jälkeen munat ovat pehmeitä ja viiden värssyn jälkeen sopivan kovaa.

* * *

MERKKIPÄIVÄ

70 vuotta täyttää 29. 4. 1964 maanviljelijä Jussi Vepsä Mustialassa. Hän on syntyperäinen sakkolalainen Kontulan kylästä, joka sittemmin joutui Vuoksen puolelle. Hän on vanha rintamamies, venäjänsaarelainen ja kuului suojeluskuntaan koko sen toiminta-ajan. Hän on ollut myös innokas nuorisoseuramies. Aivan viime vuosiin saakka hänet on nähty nuorisoseuran suurjuhlissa ja

muissa tilaisuuksissa. Lehtemme yhy onnitteluihin.

60 vuotta täytti maanviljelijä Jalmari Nousiainen 6. 2. 1964 Punkalaitumella. Hän on kotoisin Sakkolan Valkjärveltä.

75 vuotta täytti 27. 3. leskirouva Helena Kekki os. Lamppu, Hatulan Parolassa. Hän on syntynyt Sakkolassa.

60 vuotta täytti maanviljelijä Bernhard Ryypö Tampereen Messukylässä. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjärveltä. Ryypö tunnettiin Sakkolassa etevänä musiikkimiehenä. Soittokunnassa hän puhalsi torvea ja klarinettia. Lukuisia olivat myös ne iltamat ja juhlat, joiden ohjelmaa hän oli rikastuttamassa viuluineen, milloin yksin tai useimmin yhdessä soittajatovereittensa kanssa. Saatuaan "kylmän" tilan Messukylästä, hän raivasi ja rakensi sen kuntoon ja viljelee sitä vieläkin yhdessä poikansa kanssa. Yhdymme onnitteluihin.

50 vuotta täytti 26. 3. 1964 maanviljelijä Heikki Aho Nokian Pinsiössä. Hänet tunnetaan etevänä maanviljelijänä. Hän on nykyisin myös Pinsiön tiehoitokunnan puheenjohtajana.

50 vuotta täytti 14. 3. 1964 Tyyne Purontaa os. Lamppu Vesilahdella. Hän on syntynyt Petäjärveltä.

* * *

KUOLLEITA

Anni Karppanen os. Lamppu, synt. 28. 1. 1871 Sakkolassa, kuoli 4. 2. 1964 Lempäälässä.

Varpu Kiuru os. Kuisma, synt. 14. 10. 1878 Sakkolassa, kuoli 13. 2. 1964 Lempäälässä.

Loviisa Tenkanen os. Nuora, synt. 14. 12. 1885, kuoli kotonaan Punkalaitumella.

Iida Maria Karjalainen os. Huuska, synt. 9. 4. 1889 Sakkolassa,

SUVANTO SÄÄTIÖN VUOSIKOKOUS

Suvanto Säätiön valtuuskunta kokoontui vuosikokoukseen Tampereelle. Kokouksen avauksen suoritti valtuuskunnan puheenjohtaja Matti Niippa, hänet valittiin valtuuskunnan puheenjohtajaksi v. 1964, varapuheenjohtajaksi Väinö

kuoli 4. 2. 1964 Oriveden sairaalassa.

Topias Kuisma, synt. 28. 11. 1892 Sakkolassa, kuoli 14. 9. 1963 Rantasalmen kunnansairaalassa.

Verner Edvard Ahlberg, synt. 31. 1. 1898 Sakkolassa, kuoli 11. 3. 1964 Ruovedellä.

Maria Kekki, synt. 3. 10. 1905 Sakkolassa, kuoli 5. 2. 1964.

Väinö Kuparinen, syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa 29. 6. 1911, kuoli Punkalaitumella 2. 12. 1963. Hän osti vapaaehtoisella kaupalla Punkalaitumelta tilan sotien jälkeen, laittoi sen hyvään kuntoon ja rakensi tilalle uudet rakennukset. Hänen harrastuksistaan mainittakoon nuorisoseuratyö, johon hän otti osaa pikkupojasta lähtien. Hän kuului Sakkolan Lapinlahden Nuorisoseuraan johtokuntaan yli 30 vuotta, aina kuolemaansa asti, ollen välillä seuran esimiehenäkin monia vuosia.

Lempi Lamppu, synt. 10. 11. 1910 Sakkolassa, kuoli 23. 3. 1964 Tampereella.

Vilho Uosukainen, kuoli 11. 3. 1964 Tampereen sädehoitolassa 52 vuoden ikäisenä. Hän on syntynyt Kiviniemestä ja toimi kuorma-autoilijana Lempäälän Kuljussa.

Toivo Nuora, kuoli 14. 2. 1964 Lahden sairaalassa. Hän on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä 3. 11. 1909.

Viskari, muut valtuuskunnan jäsenet ovat: maanviljelijät Uuno Pulakka Ruovedeltä, Toivo Ukkonen Punkalaitumelta, Aapro Pitkänen Huittisista, Aimo Kuisma, Matti Naskali, Aleks Kallonen ja herastuomari Juho Kekki Lempäälästä, rovasti Joonas Laurila Tuusniemeltä, valohjaaja Helmi Uosukainen Pinsiöstä ja sähkötekniikko Yrjö Raaska Vesilahdelta.

Vuosikertomuksesta ilmeni, että säätiö oli jakanut v. 1963 aikana avustuksia yhteensä 7.600 mk 67 opiskelijalle ja 8 seuralle, jonka lisäksi säätiö on hankkinut Er.P 6 riveissä taistelleille, n. 200 Sakkolan miehelle, pataljoonan muistoteoksen: Karjalainen Pataljoona Er.P 6 talvisodassa. Säätiön toimesta järjestettiin toukokuussa yhteinen tilaisuus vapaussotaan osallistuneille sakkolalaisille, tilaisuudessa oli mukana n. 70 vapausodan rintamamiestä ja naista. Sakkola-juhlan järjestivät Oriveden Karjalaiset, juhlan järjestäjille esitettiin säätiön kiitokset erittäin onnistuneen, lämmintehkeen, ja paljon puuhaa vaatineen juhlan läpiviemisestä.

Esiteltiin säätiön tilit ja tilintarkastajien lausunto. Tilit hyväksyttiin ja tilivelvollisille myönnettiin vastuvapaus v. 1964 tileistä. Tilintarkastajiksi v. 1964 valittiin: Meri Männikkö Viialasta, Nikolai Suikkanen ja Tauno Kinnunen Lempäälästä, varalle Viktor Ryypö Vesilahdesta ja Toivo Männikkö Viialasta. Kolmivuotiskaudeksi valittava hallitus ei ollut erovuorossa ja siihen kuuluvat Yrjö Raaska puheenjohtajana, Santeri Ollikainen varapuheenjohtajana, muina jäseninä Joonas Laurila, varalla Juho Kekki, Aleks Kallonen ja Matti Niippa. Säätiön asiamiehenä toimii hallituksen pu-

Suurin osa lehtemme lukijoista, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa, muistavat tämän tapahtuman niin kauan kuin elävät. Olemme saaneet lehdellemme monia

heenjohtaja. Suvannon Seutu on edelleen ilmestynyt ja tilausmäärä runsaasti kasvanut, selvisi päätoimittaja Iivari Karpanmäen esittämästä lehden vuosikertomuksesta, joka, samoin kuin lehden tilikin hyväksyttiin ja vastuuvapaus tilintarkastajille ja toimitukselle myönnettiin.

Aleks Kallonen Kiikasta on tehnyt Säätiölle 1.000 mk lahjoituksen, josta valtuuskunta esitti kiitoksensa.

Suoritettiin stipendien jako, jaettava summa oli 6.760.— ja ja kaantui 77 opiskelijan ja neljän seuran kesken. Opiskelijoista oli yliopistoissa 16, oppikoulujen lukioluokilla 22, teknillisissä oppilaitoksissa 4 ja erilaisissa amma-

kuvauksia evakkomatkalta lähdistä. Eräs Haitermaan emäntä muistelee toista evakkomatkansa seuraavalla tavalla:

Kesäkuun 15. päivän iltana kello 20.30 valjastimme hevosen ja laitoimme kuormaa niin paljon kuin suinkin matkaan saatoimme. Kuormaamisen aikana tuli luokseme Veikko Kemiläinen Vuokselaasta pyytämään meitä veljensä hautajaisiin. Vastasin tähän pyyntöön kieltävästi: "Meillä käy elämä jo täällä liian tukalaksi, täytyy lähteä toiselle avakkomatkalta". Hyvästelimme sotilaita, jotka juuri tulivat saunasta ja sanoivat otaneensa oikein jymy löylyt. Lähtiessämme ajamaan lausuin sanat:

tillisissa oppilaitoksissa ja kansanopistoissa 35.

Päätettiin kutsua sakkolalaiset sotainvaliitit yhteiseen tilaisuuteen, jonka säätiö järjestää toukokuun 9. päivänä Tampereella. Viittaamme toisessa paikassa lehteä olevaan ilmoitukseen.

Edustajaksi Karjalan Liiton koukuihin valittiin Y. Raaska. Vuoden 1965 Sakkolan pitäjäjuhlat päätettiin antaa Vesilahden Karjalaisen järjestettäväksi. Laadittiin talousarvio kuluvaan vuoteen varten. Luovutettiin säätiön hallussa oleva kiertopalkinto suunnistuskilpailun kiertopalkinnoksi, joka annetaan karjalaisseurojen Tampereen piirin suunnistuskilpailuun osallistuvalla sarjan parhaalle sakkolalaiselle.

"Näkemiin — koti". Tämä eroaminen ei ollut mikään helppo tehtävä.

Sitten alkoi matka lähellä puolta yötä. Kuljimme kahdeksan kilometriä Lupran kylään, jossa yövyimme ensimmäisen kerran. Seuraavana aamuna jatkoimme matkaa ensin Pyhäjärven Tiituan kylään ja Musakanlahden kautta Konnitsalle, jossa pidimme lepoetken Tuomas Kaasalaisella. Meidät otettiin ystävällisesti vastaan, tarjottiin ruokaa ja korviketta. Iltapäivällä jatkoimme matkaa Räisälän Särkisaloon, jossa taas yövyimme. Vastaanotto oli ystävällistä täälläkin.

Seuraavan päivän aamu valkeani kirkkaana kun lähdimme taas eteenpäin Unnunkosken kautta Kaukolaan. Olimme yön eräässä maantienvarren talossa, johonka saavuimme jo isäntävään nukkessa. Yö oli synkkä, sateinen ja myrskyinen. Täältä kuljimme Kaukolan kirkonkylän kautta Ojajärven asemalle ja sieltä Kirvun pitäjän Sasikkalan kylään, jossa taas kerran yövyimme. Talonväki oli vieraanvaraista. Isäntä virkkoi: "Kohta meidänkin on lähettävä seuraamaan teitä". Matkamme jatkui Rautjärven ja Ilmeen kautta Moskovon pakkorauhan rajalle, jossa olimme yön. Sitten tulimme Ruokolahden Ahjärven kylään Javanaisen taloon, missä jälleen yövyimme. Seuraavana päivänä jatkui matkamme Säämingin pitäjän Särkilahden kylään Terävän

MAASEUTUVÄKI

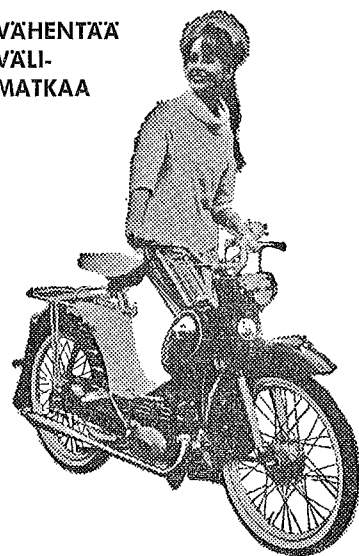
Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne. Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän Seudun Osuuskassa

Jupiter

VÄHENTÄÄ
VÄLI-
MATKAA

Jupiter-sarjasta löytää jokainen itselleen mieluisan ja käyttövarman ajokin. Kaikki Jupiter-tuotteet – mopedit, skootterit ja polkupyörät – ovat korkealuokkaista laatutyötä ja kuin luodut joustavaan matkantekoon Suomen teillä. Käykääpä tutustumassa laajaan Jupiter-valikoimaamme.

RAUTAOSASTOT JA
MAASEUTUMYYMÄLÄT

Tuotanto

taloon, jossa olimme seuraavat kaksi päivää ja yön. Täältä lähdimme vielä sisämaahan päin Rantasalmelle Pirilän kylään, johon toinen evakkomatkamme lopullisesti päättyi.

Maria Kuisma

Näin olemme me jokainen joutuneet jättämään entisen kotiseutum-

SOTAINVALIIDEILLE

Suvanto-Säätiö kutsuu sakkolalaiset sotainvaliidit yhteiseen tilaisuuteen. Tilaisuus pidetään Tampereella Tuotannon ravintolassa 9. 5. 1964 klo 11.00.

Järjestelyjen takia on ennakkoilmoittautuminen välttämätöntä.

Ilmoittautumiset 3. 5. 1964 mennessä Y. Raaskalle os. Lempäälä, Mantere tai puhelimella 78 541.

TAMPEREEN SEUDUN

OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Nyt voimme toimittaa edullisesti

► PESUKONEET JA LINGOT	► VESIPUMPUT
► TALOUSKOJEET	► SÄHKÖMOOTTORIT
► TELEVISIOT	► ÖLJYLÄMMITTIMET
► JÄÄKAAPIIT	► VALAISIMET

Kaikki paikoilleen asennettuna.

Toimitamme pitempiinkin matkoihin veloituksetta.

Annamme sopivan alennuksen.

KANNATTAA AINAKIN KYSYÄ!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI
Puh. 78 541

VALKEAKOSKI
Puh. 41 810

me, kuka milläkin tavalla ja ha-
jaantumaan ympäri Suomen aina
kaukaista Lappia myöten. Näem-
me harvoin entisiä naapureita ja
monet heistä ovat jo muuttaneet
sinne, mistä ei paluuta ole. Tämä
lehti on nyt yhdyssiteenämme, jo-
hon voimme jokainen lähettää
muistelmia ja uutisia. Olemme
lähettäneet lehtemme ensimmäiset
numerot kaikille viimevuotisille ti-
laajille. Toivomme, että saamme
pitää kaikki entiset ystävämme.
Maksun voi suorittaa esim. posti-
siirtotilille, jonka numeron löydätte
tältä sivulta.

Suvannon-Seutu

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1964 6
kertaa vuodessa. Tilaushinta
3 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat: 1 mk pals-
tadm. Vakinaisista ilmoituk-
sista alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite: Viiala 4.

Postisiirtotili 47—30 763.

Vastaava toimittaja: Iivar
Karpanmäki.

Toimituskunta: Yrjö Raas-
ka, Viktor Ryyppö, Helmi
Uosukainen, Matti Riikonen
ja Unto Pulakka.